

Hodnocení bakalářské práce

Veronika Schejbalová: Slovtvorně utvářená substantiva v barokním slovníku

V předložené bakalářské práci autorka předkládá výsledky slovtvorné analýzy souboru lexémů, který získala excerpce vybrané části slovníku J. V. Pohla. Přesně formulovala cíl, který si stanovila: zjistit, které slovtvorné typy jsou v analyzovaném souboru zastoupeny, jak jsou četné, a zároveň zjištěný stav porovnat se současnou češtinou.

V teoretické části shrnuje poznatky nauky o tvoření slov. Vzhledem ke svému jazykovému materiálu se správně zabývá jak derivací, tak kompozicí. Ne všechny formulace lze přijmout. Je třeba, aby autorka vysvětlila, respektive upřesnila, formulaci „slovtvorným typem může být např. sufix -tel“ (str. 4), objasnila uvedený příklad transpozici onomaziologické kategorie – slovtvorný vztah slov *lovit* a *lov* (str. 3) a vysvětlila podstatu kompozit vnitřních a vnějších (formulace na str. 6).

Vlastní bádání autorka představila v kapitole nazvané Praktická část. Postupovala správně – z lexémů získaných excerpce Pohlova slovníku (uvádí, že jich bylo 210) vyčlenila soubor slovtvorně utvářených a ty podrobila slovtvorné analýze. Východiskem této analýzy byla kritéria vymezující slovtvorný typ. Správně zohlednila nejen slovtvorný formant, ale i slovnědruhovou charakteristiku základového slova. Zároveň vždy hodnotila, zda zkoumaný lexém i jeho základové slovo existují v současné češtině. Opírala se nejen o SSJČ, ale i o údaje českého jazykového korpusu. Důkladná a úplná slovtvorná analýza ovšem vyžaduje i sledování formy slovtvorného základu. Uplatněním tohoto hlediska by bylo možno nalézt některé specifické rysy Pohlova tvoření slov i vysvětlení příčiny neústrojnosti některých derivátů.

Kompozice práce je správná, kapitoly jsou vnitřně logicky členěny, uzavřeny vždy shrnujícím dílčím závěrem. Popis slovtvorných typů dokládá, že rozbor zkoumaných lexémů byl proveden pečlivě a v podstatě správně.

Výhrady mám především k některým jednotlivostem:

Za diskutabilní považuji zařazení slov *tejrálek*, *usmíváček* ke jménům činitelským s příponou *ek*, *marnotín* (základové slovo *marniti*) ke jménům činitelským s příponou *-ín*.

Popis slovtvorné stavby slova *děvče* je nesprávný, stejně jako jeho zařazení do kategorie jmen konatelských. Podobně jsou nesprávně do této kategorie zařazeny další typy uvedené v podkapitole Další slovtvorné typy (rozuměj jmen konatelských) na stranách 18–20 (např. *hospodin*, *hospodyně*, *děvečka*, *panenka*, *děvčátko*, *nemluvnátko*, *chlapec*).

Neústrojnost tvoření je třeba vysvětlit s ohledem na formu slovtvorného základu (např. slova *obeclista*, *domnosta*, *měšťanosta*, *ouřadnosta*). Zároveň je třeba korigovat názor, že lexém je neústrojně utvořen, pokud nepokračuje do současné češtiny, přestože jeho základové slovo současný jazyk zná (str. 16).

S ohledem na slovotvorný význam je vhodné hodnotit slovotvornou kategorii jmen *loupežník*, *kouzelník* (str. 21), *klamník* (str. 22).

Diskutabilní je uvedený vztah fundace slova *nádomník* (str. 22) a nedoloženého adjektiva *nádomní*.

Nedomnívám se, že slova *marnotratník* lze jednoznačně hodnotit jako kompozitum.

Stejně tak se nedomnívám, že současná čeština dokládá slovotvorný typ nositelů vlastnosti s příponou *-lík* (str. 24) nebo že slovo *ženatý* je od slova *žena* odvozeno příponou *-tý* (str. 25).

Opravdu současný jazyk nezná slova *pletichář* (str. 16) a *dryáčník* (str. 17)?

V práci se vyskytuje několik chyb v interpunkci, v závěrečné kapitole i pravopisná chyba ve shodě podmětu s přísudkem. Za formulačně nepřesné, a proto nejasné vyjádření považuji název kapitoly 2.8 *Lexémy s neprůhledným slovotvorným základem*. Do seznamu literatury je nesprávně zařazen i pramen.

Celkově konstatuji, že autorka naplnila stanovený cíl, její hlavní zjištění lze přijmout jako správná. Práci lze chápat především jako impuls k dalšímu bádání. Zejména důsledná analýza slovotvorných základů rozebíraných slov by mohla vést k podrobnějšímu vysvětlení neústrojnosti neologismů tvořených nebo shromážděných Pohlem.

Práce odpovídá požadavkům kladeným na bakalářskou práci, je zcela původní, vcelku úspěšně zpracovává velmi náročné téma. Proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Plzni 19. 8. 2021

PhDr. Eva Pasáčková, CSc., oponentka

Souhlasí s originálem

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická
katedra českého jazyka a literatury

J. Winklerová